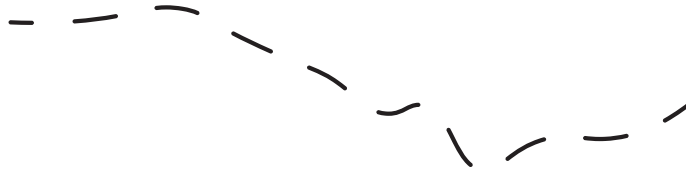

100

100
va

Van Schijndel

Voor je begint...

Heb je ooit een voet gezet in ons buurland
en meteen gedacht:

“Hoe overleef ik dit?”

Of ben je van plan binnenkort een uitstapje te
maken, een studie te volgen of zelfs voor langere
tijd naar België of Nederland te verhuizen?
Dan is dit boek écht iets voor jou.

Voor

Inhouds opgaven

Verwachtingen

16

Dialect

92

Interview

120

Mini museum

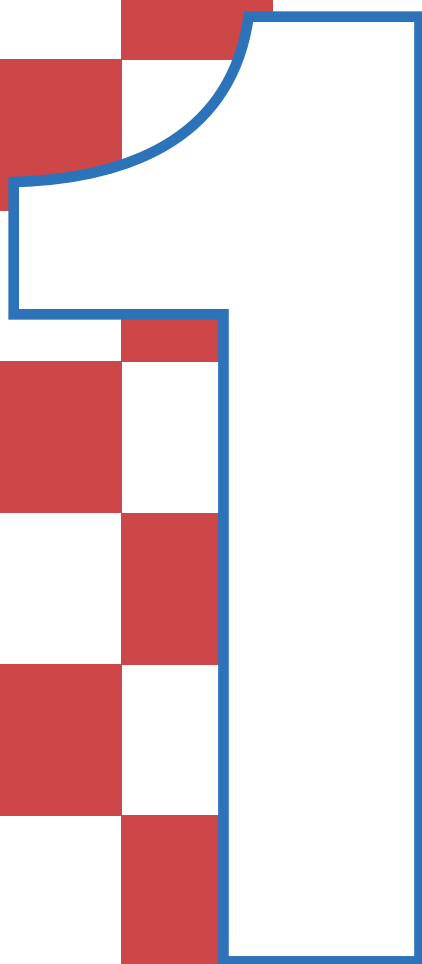
154

Verwachting van lebe

Voordat ik ook maar een voet zette in Schijndel, had ik zo al mijn verwachtingen. Een dorp waar de geur van wiet je al bij het plaatsnaambord tegemoet walmt, met daklozen die je vriendelijk (en nét iets te enthousiast) benaderen voor een grammetje lokaal geteeld groen. Denk: New Kids, maar dan nog net iets socialer. Ja, mensen zeggen hier daadwerkelijk “hoi” als je langsfietst. Angstaanjagend.

Het dialect is een soort auditieve puzzel, alsof iemand een woordenboek heeft versnipperd en door een frituurpan gehaald. Het eten? Tsja... laten we zeggen dat “bijzonder” een understatement is. En toch: overal keurige rijtjeshuizen, architectuur die lijkt alsof één iemand gewoon heel enthousiast was met copy-paste, en fietspaden waar je U tegen zegt. Serieus, Tour de France-niveau.

Natuurlijk moet er ook een molen zijn, want wat is een Brabants dorp zonder symbolisch draaiend nostalgisch bouwwerk? Iedereen komt op de fiets of op een fatbike. Ondertussen schittert de omgeving een camping kitsch vibe waar je u tegen zegt. En op de lokale camping? Je hoort alleen het geklop van houten klompen op grind.

**Wegwerp
camera**

2

In dit deel gaven we onszelf de volgende beperking: we mochten alleen foto's maken met een wegwerpcamera. Met slechts 27 foto's moesten we proberen de sfeer van het dorp zo goed mogelijk te vangen. Dat betekende goed opletten en kiezen wat écht de moeite waard was. Het resultaat is een spontane inkijk in het dorp, een soort visueel dagboek dat je meeneemt in onze ontdekkingstocht. En tegelijk is het een fijne leidraad voor de volgende delen van ons avontuur.

HOI

Gôaget?

Loop nie
zo te lulle

Bende gij doof ofzo?

Wé?

**Wanne
Koekwaus!**

Dè zuuk ik nie

Kben genaoit

**Bakkus
houwe!**

**Pleur
eens op**

T' zal me
verekke

Wa bende
ook un duske

ons mam

ons pap

**Lekker
bakkie**

**Doe mij
maar
un pilsje**

Ach, das
gin geld

**Wanneer
gade gij
aanrijden?**

Da was
un goei fist

**Hedde
gij sjans**

**Lekker
lebbberen**

Kei

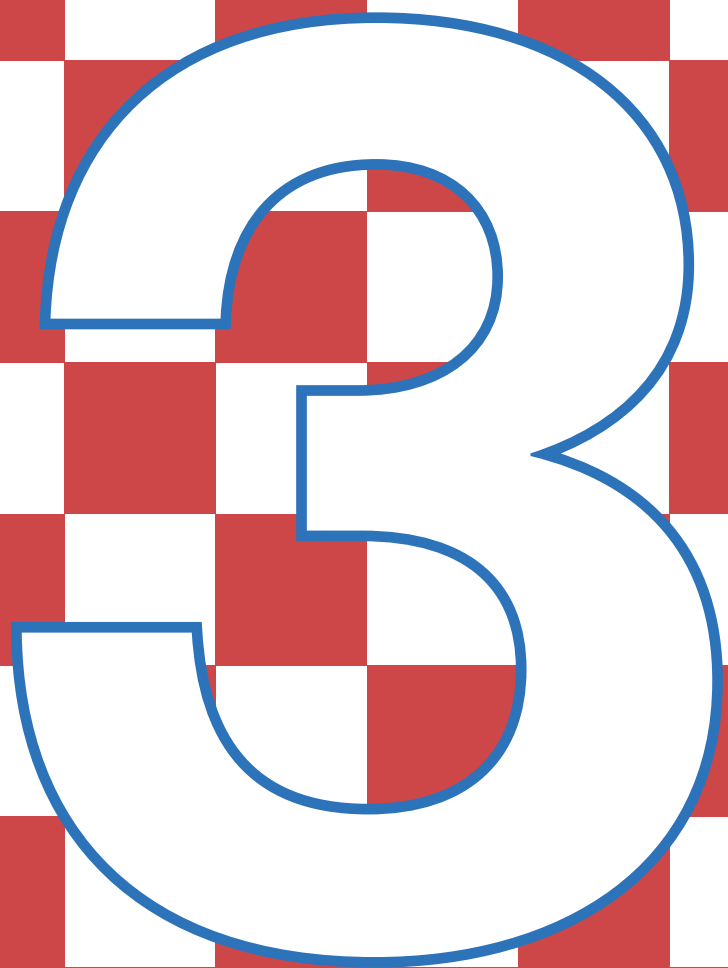
skôn

Meiske

Jungske

Den bekker krijgen

Houdoe!

3

Emoji's

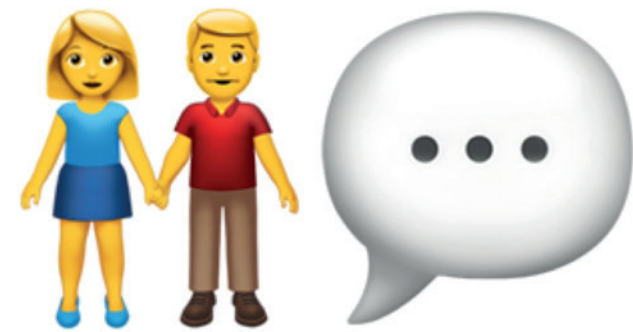

In dit deel gaven we onszelf de volgende beperking: een persoon uit het dorp interviewen. Niet zomaar iemand, maar een echte dorpsfiguur, iemand die de sfeer, de normen en waarden van het dorp bijna vanzelf uitstraalt. Zo'n persoon waarbij je meteen denkt: 'Ja, jij bent dit dorp'. Het leverde mooie gesprekken op, vol verhalen die je nergens anders hoort en die het dorp echt tot leven brengen.

Ardien van Beek is niet alleen kunstenaar, maar ook een geboren en getogen Schijndelaar. Ik raakte met haar aan de praat terwijl ik stond te kijken naar haar kunstetalage aan de voorkant van haar huis. Zoals dat in Schijndel, en eigenlijk in heel Nederland, vaak gaat, werd ik spontaan aangesproken en uitgenodigd voor een kop koffie. Er was zelfs verse appeltaart. Wat begon als een gezellig praatje, groeide uit tot een open gesprek over het leven in Schijndel, haar jeugd en de belangrijke plek die kunst inneemt in het dorp.

Dit Interview is tussen Iebe Torfs (IT) en Ardien van Beek (AB)

- IT Wat is jouw oudste en meest levendige herinnering aan het leven in Schijndel? Kun je ons meenemen naar dat moment?
- AB Een van mijn allereerste en meest dierbare herinneringen aan Schijndel speelt zich af op een zaterdagochtend, ergens in mijn vroege jeugd. Het was een vast ritueel bij ons thuis: op zaterdag ging ik eerst in bad, iets wat vroeger echt als bijzonder werd gezien, en daarna ging ik samen met mijn moeder naar de markt. Ik herinner me nog goed hoe ik me voelde op die ochtenden: fris, opgewonden, klaar voor iets bijzonders. De markt zelf was een feest van geuren en kleuren. De geur van versgebakken brood, de bloemenkraam die de lucht vulde met zoete aroma's, mensen die elkaar begroetten en bijpraatten alsof het allemaal familie was. Dat soort momenten maakten grote indruk op me. Het was niet alleen een uitje, het was een moment van verbinding, iets wat ik nog steeds koester.
- IT Hoe zou je jouw jeugd in Schijndel omschrijven? Wat voor dorp was het om in op te groeien, en wat betekende dat voor jou?
- AB Mijn jeugd in Schijndel was warm, veilig en onbezorgd. Het voelde alsof het leven langzamer ging, op een fijne manier. Kinderen konden echt kind zijn. We speelden uren buiten, zonder dat iemand zich zorgen maakte. Ik rolschaatste eindeloos met vriendinnen over de stoepen en pleinen. We speelden verstoppertje, bouwden hutten in het bosje achter het huis, of maakten eindeloze tekeningen op de stoep met krijt. Binnen was er ook plezier, maar buiten was waar het gebeurde. De sociale samenhang in de buurt was sterk. Ouders kenden elkaars kinderen, en we liepen gewoon naar binnen bij elkaar. Er was een gevoel van vrijheid, maar ook van geborgenheid. Opgroeien in Schijndel gaf me het gevoel dat ik altijd ergens bij hoorde.
- IT Als je terugkijkt op de veranderingen in het dorp, wat valt je dan vooral op? Wat is er wezenlijk anders geworden door de jaren heen, en wat is juist opvallend hetzelfde gebleven?
- AB Er is veel veranderd in Schijndel, en dat is ook logisch met de tijd. Je ziet hoe de winkels in het centrum continu veranderen: nieuwe zaken openen, anderen verdwijnen weer. Waar vroeger bakkerijen en slagerijen het straatbeeld bepaalden, zie je nu meer modewinkels, horeca en soms lege panden. Maar tegelijkertijd is er ook veel dat onveranderd is gebleven. De grote herkenningspunten, zoals de kerk op de markt, zijn er nog steeds. Gebouwen zoals 'De Vink', mijn oude basisschool, brengen me nog altijd terug naar mijn jeugd. Wat ook gebleven is, is het gevoel van vertrouwdeheid. Je kent nog steeds veel mensen, je groet elkaar op straat. De gemeenschap is meegegroeid met de tijd, maar de kern, de ziel van het dorp, die is gebleven.
- IT Zijn er bepaalde plekken in Schijndel die voor jou een bijzondere emotionele betekenis hebben? Kun je uitleggen waarom juist die plekken jou zo raken?
- AB Zonder twijfel roept mijn oude school de meeste herinneringen op. Het was niet zomaar een school; het was de plek waar ik me voor het eerst bewust werd van mijn plek in de wereld. Ik was het eerste meisje op een school die tot dan toe alleen voor jongens was. Mijn lichting was de eerste gemengde klas, wat toen een hele verandering betekende. Het voelde spannend, maar ook bijzonder. Die ervaring heeft me gevormd. Het gebouw zelf, met zijn hoge plafonds en lange gangen, de geur van krijt en de geluiden van kinderen op het schoolplein, roept nog steeds een golf van herinneringen op als ik er langs loop.

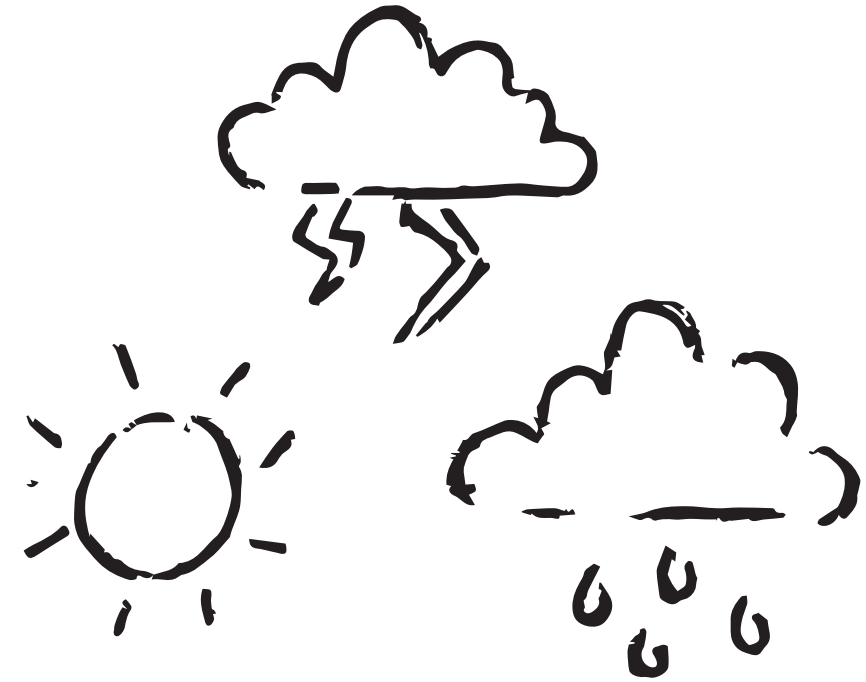
IT	Hoe zie jij de jongere generaties in Schijndel vandaag de dag? Wat valt je op als je hun leefstijl en gewoontes vergelijkt met die van jouw jeugd?	IT	In hoeverre speelt je band met Schijndel een rol in wat je maakt als kunstenaar? Heeft het dorp invloed op jouw kunst of is het vooral een achtergrond?
AB	De jongeren van nu zijn natuurlijk anders dan wij vroeger waren, maar dat is logisch. Ze groeien op in een andere tijd, met andere uitdagingen en mogelijkheden. Wat me opvalt, is dat ze veel meer op zichzelf zijn, vaak met hun telefoon in de hand. Waar wij uren buiten speelden, zie je nu vaker jongeren die samenkomen op een chillplek in het park of een terrasje opzoeken. Ze gaan samen een ijsje eten of spreken af om iets te doen, maar het lijkt allemaal iets georganiseerder dan bij ons vroeger. Toch zie ik ook veel creativiteit en verbondenheid. Ze vinden hun eigen manieren om samen te zijn. Het is gewoon een andere vorm van jeugd zijn, maar niet minder waardevol.	AB	Eigenlijk denk ik niet dat mijn band met Schijndel direct van invloed is op mijn werk. Ik haal mijn inspiratie eerder uit mijn gevoelens, ervaringen, en dingen die ik onderweg zie of bedenk. Natuurlijk biedt Schijndel me rust en een vertrouwde omgeving, en die rust helpt me misschien om tot creëren te komen. Maar de thema's in mijn kunst zijn vaak los van plaats gebonden. Ze gaan over mensen en absurditeiten.
IT	Heb je ooit overwogen om Schijndel te verlaten en ergens anders een leven op te bouwen? Of voelde je altijd dat dit jouw plek is?	IT	Hoe heb je de editie van 'Schijndel uit de kunst' dit jaar beleefd? Wat maakte het voor jou bijzonder of anders dan andere jaren?
AB	Nee, ik heb eigenlijk nooit overwogen om Schijndel te verlaten. Dit dorp hoort bij mij. Ik ben hier geboren en getogen, en alles wat belangrijk is in mijn leven, heeft hier zijn wortels. Ik ben ook nooit iemand geweest die heel planmatig vooruit keek of grootse plannen maakte om ergens anders te wonen. Vroeger bleef je gewoon in je dorp. Je ging er naar school, je vond er werk, je bouwde er je leven op. En voor mij werkte dat perfect. Het idee van verhuizen heeft me nooit aangetrokken. Hier voel ik me thuis.	AB	Hoewel het dit jaar maar drie weken duurde, waar het vroeger soms wel zes weken liep, heb ik er toch ontzettend van genoten. Ik had mijn voorruit van het huis omgetoverd tot een soort etalage, waar mensen echt bij stil bleven staan. Ik merkte dat het leeft in het dorp. Mensen spraken me aan, belden aan voor een praatje, en er waren er ook die interesse hadden in mijn werk. Ik heb al een paar dingen verkocht, en wie weet volgt er nog meer. Maar los van de verkoop was het contact het waardevolst. Het gevoel dat mensen geraakt worden door wat je maakt.
IT	Als Schijndel een mens zou zijn, wat voor karakter zou dat persoon dan hebben?	IT	Wat betekent het voor jou om als kunstenaar uit Schijndel zichtbaar te zijn in je eigen dorp tijdens zo'n cultureel evenement?
AB	Hoe zou jij het dorp als persoon beschrijven?	AB	Het geeft een gevoel van trots en verbondenheid. Je merkt dat mensen je leren kennen, niet alleen als buurvrouw of dorpsgenoot, maar ook als kunstenaar. Ze herkennen je op straat, maken een praatje, delen hun mening. Dat is heel waardevol. Je voelt dat je onderdeel bent van een creatief weefsel, en dat jouw bijdrage er ook toe doet.
IT	Welke plek in Schijndel vind je het allermooist, en waarom raakt die plek jou persoonlijk zo?	IT	Heb je bijzondere of onverwachte reacties gekregen van bezoekers? Is er een moment dat je echt is bijgebleven?
AB	Er zijn veel mooie plekken in Schijndel, dus het is moeilijk kiezen. Als het gaat om natuur, dan vind ik 'Het Wijboschbroek' absoluut prachtig. Vooral de schaapskooi heeft iets magisch. De rust, de natuur, het gevoel dat je even helemaal weg bent van de wereld. Qua gebouwen vind ik Villa Rozenburg erg stijlvol en charmant. En als ik een straat zou moeten kiezen, dan is het toch wel de Pompstraat richting de markt. Die straat is voor mij doordrenkt van geschiedenis en herinneringen. Elke steen daar vertelt een verhaal.	AB	Jazeker. Een van de mooiste momenten was toen ik binnen stond en buiten iemand hoorde roepen: "O, wat mooi! Kijk dan, dat is echt mooi!" Ik kon haar niet zien, maar haar stem klonk enthousiast. Toen ik naar buiten ging om te kijken wie het was, bleek het een oude juf van mij te zijn. We hebben nog even staan praten, herinneringen opgehaald. Dat soort spontane ontmoetingen zijn goud waard.
IT	Wat inspireert jou als kunstenaar het meest wanneer je aan een nieuw werk begint? Zijn er bepaalde terugkerende thema's of gevoelens die je steeds opnieuw probeert te vangen	IT	Wordt kunst volgens jou voldoende gewaardeerd in Schijndel? En merk je daar iets van als kunstenaar?
AB	Ik werk heel intuïtief. Mijn kunst ontstaat vaak uit een gevoel, iets wat ik zie of denk te zien. Als ik iets tegenkom wat me raakt of aan het lachen maakt, krijg ik kriebels in mijn buik. Dan weet ik: hier moet ik iets mee. Vaak slaap ik er een nachtje over en 's nachts werk ik het plan uit in mijn hoofd. Dan bedenk ik hoe ik het ga aanpakken, welke materialen ik nodig heb, hoe het eruit moet komen te zien. Daarna is het alleen nog een kwestie van uitvoeren. Mijn werk is vaak vrolijk, kleurrijk en een beetje komisch. Ook clichés en mensen van andere culturen.	AB	Ja, ik denk dat kunst zeker gewaardeerd wordt in Schijndel. Het is een dorp met een rijke kunsttraditie, en mensen zijn nieuwsgierig en geïnteresseerd. Er is veel te zien, misschien zelfs zoveel dat het lastig is om op te vallen. Maar de waardering is er. Mensen nemen de tijd om stil te staan, vragen te stellen, en soms iets te kopen.
		IT	Hoe belangrijk is kunst buiten de kunstweek om in Schijndel? Wordt het zichtbaar gehouden in het dagelijks leven?
		AB	Zeker. Schijndel heeft zich echt ontwikkeld als kunstdorp. Vroeger hadden we een burgemeester, Schotten, die veel kunst aankocht voor de openbare ruimte. Daardoor zie je nu overal kunstwerken: beelden van brons, steen, ijzer verspreid door het hele dorp. Dat draagt echt bij aan het karakter van Schijndel. Kunst hoort hier bij het straatbeeld.

IT	Wat spreekt jou persoonlijk aan in Belgische kunst of cultuur? Zijn er specifieke voorbeelden die je mooi of indrukwekkend vindt?
AB	Ik ken niet heel veel Belgische kunst, maar de beelden die me te binnen schieten zijn Manneken Pis, het Atomium en natuurlijk Suske en Wiske. Dat laatste is ook echt kunst het is moeilijker dan je denkt, strips maken die blijven boeien. Het vertelt verhalen, vaak met een knipoog, en dat spreekt me aan.
IT	Wat denk je dat Belgen van Nederlanders zouden kunnen leren, als je daar iets over zou mogen zeggen?
AB	Ik vind het moeilijk om daar iets over te zeggen. Ik ken de Belgische cultuur niet goed genoeg om daar een oordeel over te vellen. Wat ik wel mooi vind, is dat iedere cultuur zijn eigenheid heeft. En ik vind dat we dat vooral moeten koesteren. Verschillen maken de wereld juist interessant.
IT	Ben je zelf weleens in België geweest? Wat viel je op toen je daar rondliep of reed?
AB	Ja, ik ben er weleens geweest. Wat me opviel was dat de huizen vaak wat donkerder of somberder ogen dan in Nederland. Ook zie je veel bovengrondse bekabeling, iets wat wij hier minder gewend zijn. En de wegen waren niet altijd even goed onderhouden. Maar het had ook z'n charme.
IT	Heb je ooit moeite gehad met het verstaan van Vlamingen? Of merk je dat zij moeite hebben om jou te begrijpen?
AB	Nee, dat viel eigenlijk erg mee. Ik vind het Vlaamse accent juist heel prettig om naar te luisteren. Het klinkt zacht, vriendelijk, en doet me denken aan het Limburgse accent. Goed te verstaan, en heel charmant.
IT	Tot slot, een luchtige vraag: heb je ooit friet gegeten in België? En durf je te zeggen of die beter waren dan de onze?
AB	Heel lang geleden heb ik weleens friet gegeten in België. Hoe ze smaakten weet ik eerlijk gezegd niet meer. Maar ik herinner me wel dat ik tijdens mijn zwangerschap in Brugge friet met mosselen at die waren zó zout dat het me echt opviel. Dat was niet zo'n succes. Maar goed, België staat natuurlijk bekend om zijn friet, dus ik durf niet te zeggen dat die van ons beter zijn!

“Ik heb nooit overwogen om Schijndel te verlaten. Niet omdat ik geen dromen had, maar omdat mijn wortels hier zitten. Alles wat belangrijk is in mijn leven, is hier ontstaan. Het dorp bood me rust, ruimte, vertrouwdheid. Ik geloof dat dat meer waard is dan het najagen van iets groters of snellers elders. Soms ligt het geluk precies waar je bent begonnen.”

Illustraties

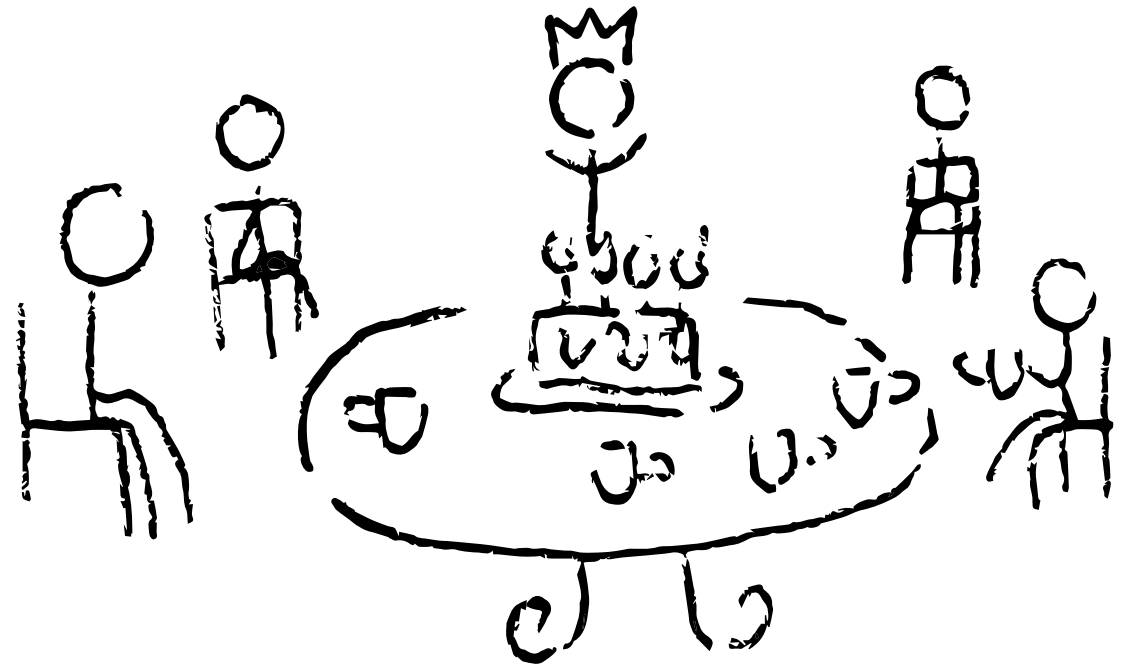
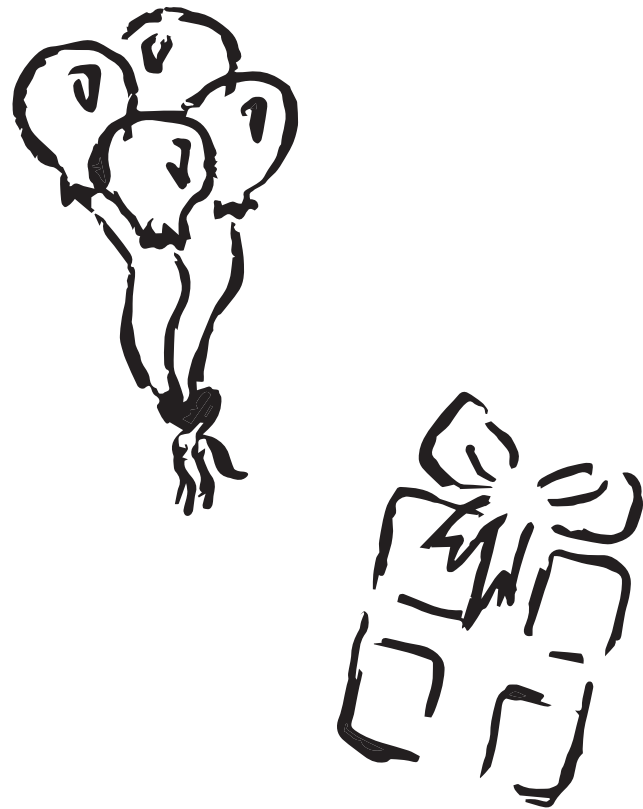
Net zoals in België klagen Nederlanders ook graag over het weer. Sterker nog, het is bijna een nationale sport om te mopperen over die grijze luchten en die eeuwige regen. In Nederland hoor je het constant: “Waarom regent het nou weer?”, terwijl je ondertussen met je paraplu in de wind staat te worstelen. Maar eerlijk is eerlijk, het Nederlandse weer doet er ook alles aan om het klagen waard te maken. Je kunt ’s ochtends nog in je t-shirt buiten zitten, en ’s middags sta je te bibberen van de kou in een regenbui die uit het niets lijkt te zijn verschenen. Het enige verschil met België? Daar regent het ook, maar de Belgische klager doet dat net iets subtieler, met een zucht en een “ach ja, zo is ’t leven.” Dus of je nu in Duffel staat of in Schijndel, het weer is de perfecte aanleiding om samen te zuchten, te mopperen en vooral veel koffie te drinken. Want met slecht weer komt gezelligheid... en een hoop gezeur.

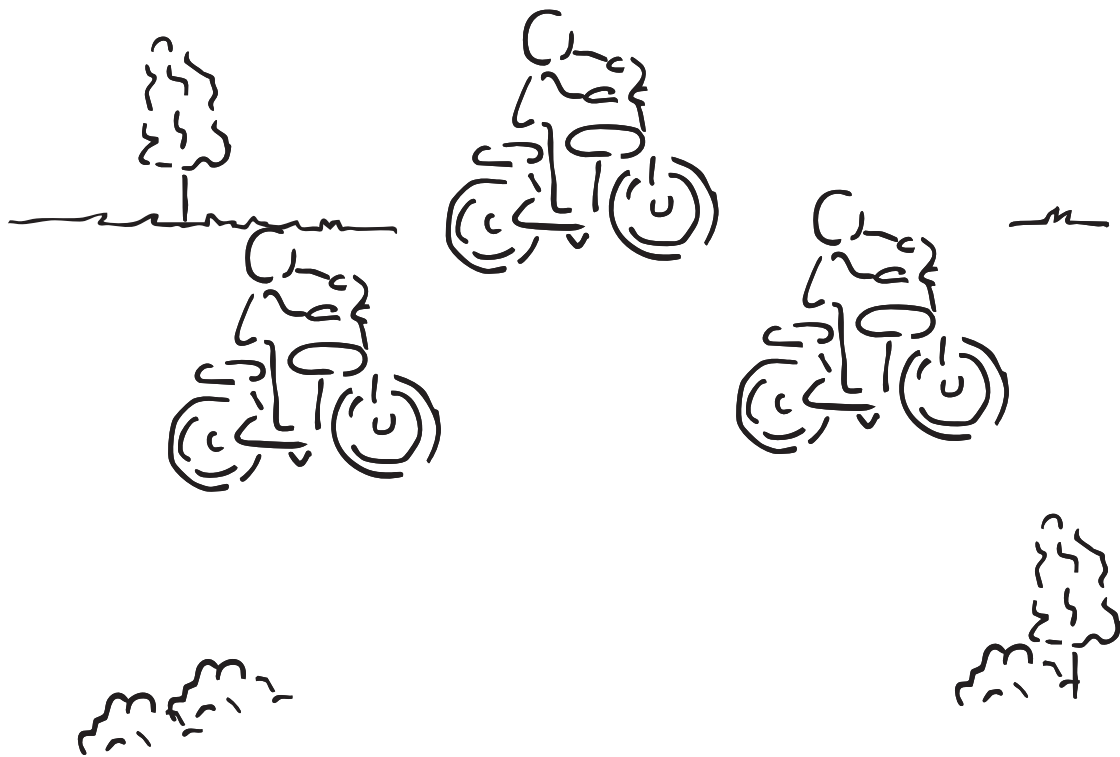

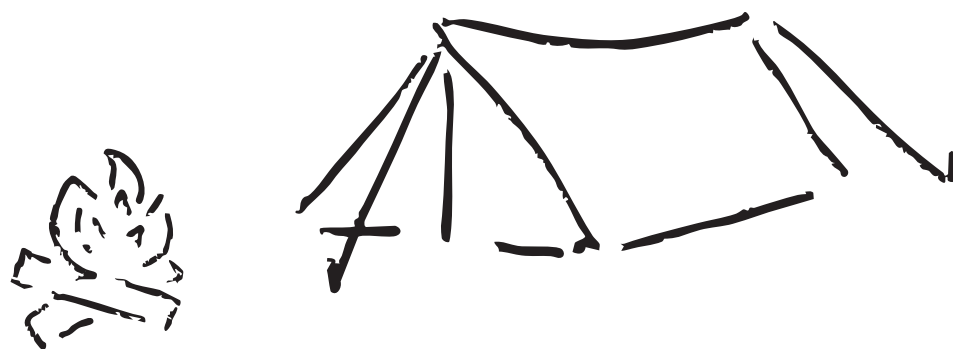
Als Belg kun je veel zeggen over Nederlanders, maar ik durf wel toe te geven: tijdens carnaval gooien ze echt wel alles los. Normaal altijd zo nuchter en efficiënt, maar zodra het feest begint, veranderen ze in zingende, dansende kleurkanonnen met een pintje en een eenhoorn op het hoofd. Bij ons in België is carnaval vaak wat ingetogener. In Aalst, waar het feest zo erg legendarisch is, draait het om satire, zelfspot waar niemand wordt gespaard, zelfs de burgemeester niet eens. Het is eerder komisch verzet dan puur feest. En dan de polonaise! Wat voor ons wat gênant aanvoelt op een familiefeest, lijkt in Nederland wel een levenskunst. Ze dansen door de straten alsof hun leven ervan afhangt. Toch draait het niet alleen om gekkigheid. Carnaval in Nederland is ook een moment van samenhang en loslaten. Als Belg kijk ik soms met bewondering (en een pintje) toe. En eerlijk? Soms zou ik best zo'n gekke hoed willen opzetten en gewoon meedoen. Alaaf!

Verjaardagen in Nederland worden altijd erg groots uitpakkt, het is ook saamenhorigheid en even ontsnappen aan de zo nuchtere Hollandse mentaliteit. In België pakken we dat wat rustiger aan. Onze feestjes zijn gezellig, met tradities, familie en een pint in de hand. En dan: Nederlandse verjaardagen. Je krijgt bij binnenkomst een handdruk-marathon: "Gefeliciteerd!" "Jij ook!" Zelfs als je de jarige nauwelijks kent. In België? Eén hand, een pint, en we zitten al aan de chips. De beroemde kringverjaardag blijft een mysterie voor ons. Iedereen in een cirkel, koffie of thee in de hand, taart op schoot, en gesprekken over het weer of de nieuwe badkamertegels. De jarige? Die is vooral bezig met koffie schenken en servetjes zoeken. Pas laat op de avond mag hij of zij even gaan zitten, net op tijd voor tante Truus die haar jas al aan heeft.

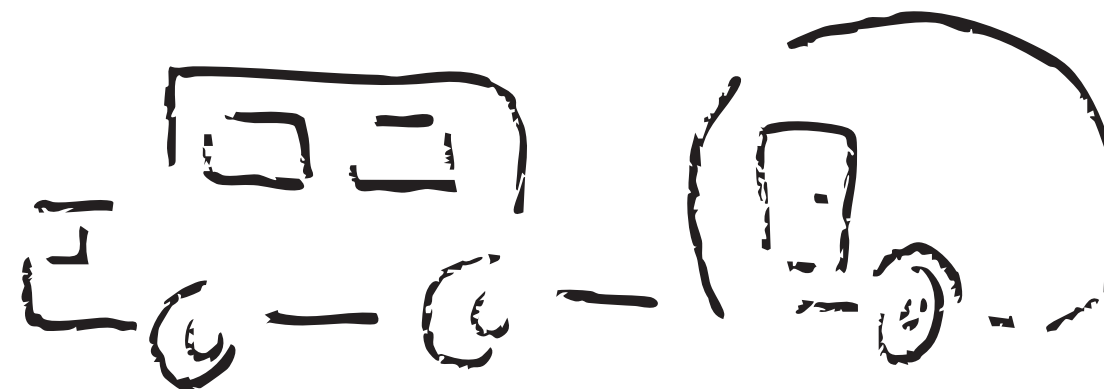

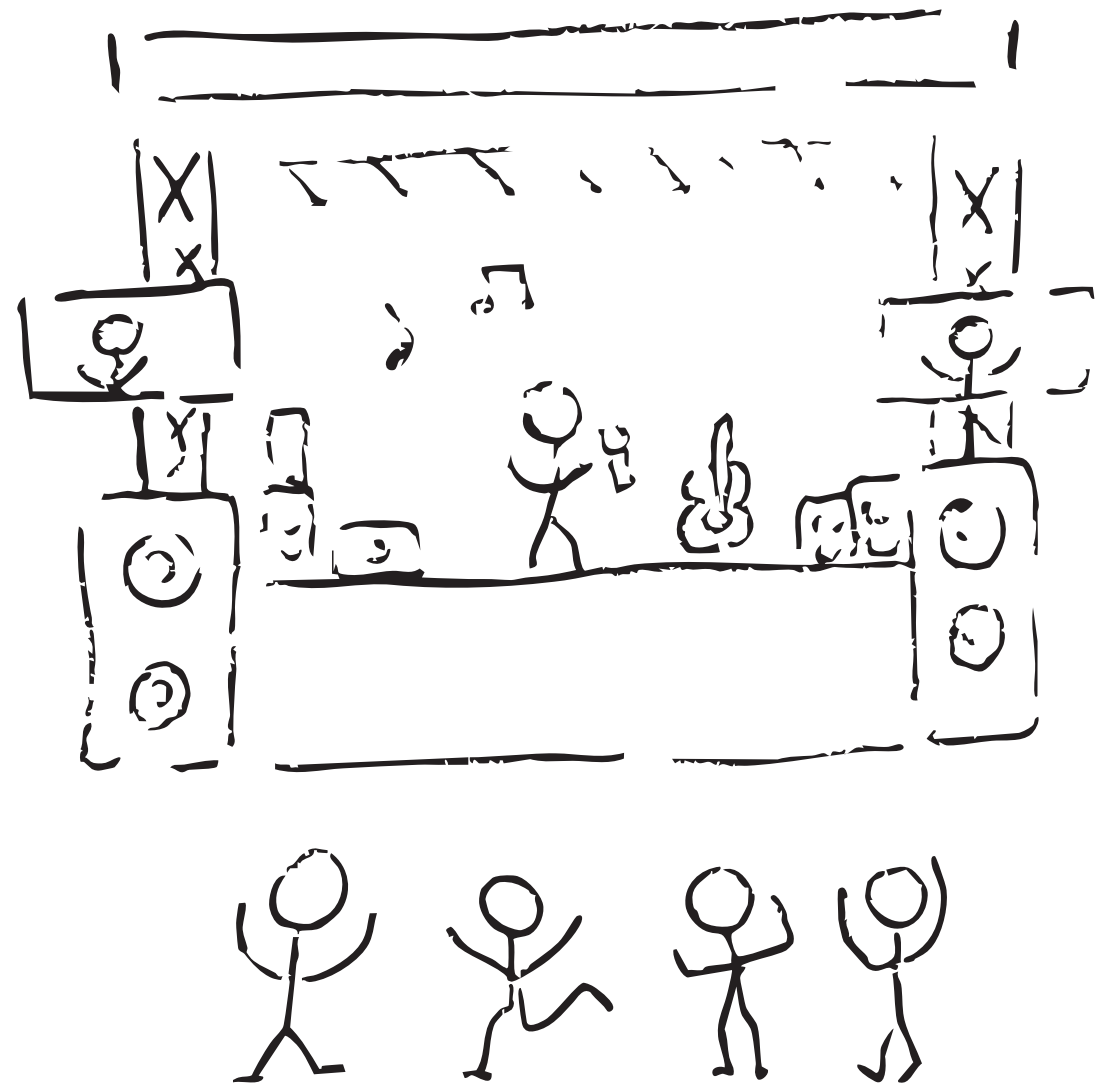
Als Belg stond ik even niet op te letten, en ineens waren ze overal: de fatbikes. In Nederland zoeft elke puber erop rond, alsof een Harley en een mountainbike samen te veel frieten hebben gegeten. Waar wij in België nog trouw blijven aan onze opoefiets of koersfiets, lijken Nederlandse jongeren massaal overgestapt op elektrische tanks met LED-verlichting en speakers. Vroeger trapte je nog, nu scheur je. Of je batterij dat wil, tenminste. Niemand weet echt waar die rage vandaan komt. Handig zijn ze wel, maar soms vraag ik me af of kinderen nog weten dat fietsen ook zonder motor kan. In België blijven we wat nuchterder. Toch... stiekem vinden we het wel wat. Zo'n stoer ding dat eruitziet alsof het ook een caravan kan trekken? Geef toe: indrukwekkend. Dus ja, wij lachen even, maar bestellen er dan stilletjes eentje online. Zonder discobellen, uiteraard.

Stap je de Wit in Schijndel binnen, dan weet je: hier ga je niet “even snel iets halen.” Dit is een kampeerwalhalla. Je komt voor een gasflesje, maar vertrekt drie uur later met een voortent, campingservies, kajaks en een zaklamp die een vuurtoren overtreft. Middenin de winkel staan tientallen tenten en caravans als een mini-vakantiepark. Kinderen dwalen rond, ouders discussiëren over luifels, en campingstoelen worden uitvoerig getest. Voor Belgen zou het bijna een uitje zijn: zo’n gigantisch kampeerimperium vind je nergens anders. Ze hebben alles, ook spullen waarvan je niet wist dat je ze nodig had, zoals een waslijn voor caravanraampjes of een broodtrommel met vliegenmepper. Of je nu een doorgewinterde camper bent of elk jaar je tent op een nat veld vervloekt, de Wit verwelkomt je met open armen en een klantenkaart vol punten.

Paaspop is geen festival, het is een levensstijl. Elk jaar verandert een Brabants terrein in een paradijs vol glitter, bier, modder en muzikale chaos. Pasen zonder kerk dus, tenzij je de bierstand als altaar ziet en het podium als een preekstoel. Vanaf het moment dat je binnenkomt, betreed je een alternatieve wereld. Mensen in konijnenpakken dansen naast technoravers in glitterspeedo's. De lucht hangt vol muziek, rook, frietgeur en een vleugje wiet. Het weer is onvoorspelbaar, maar het humeur altijd zonnig. Van gitaarbands tot techno, van meebrullers tot straattheater: Paaspop heeft voor ieder wat wils, zolang je je waardigheid thuislaat. Het terrein is een doolhof van tenten met namen als "Roxy" en "Thunderbolt", elk met een eigen sfeer en bieraanbod. Het mooiste? Iedereen is je beste vriend. Je deelt een poncho met een wildvreemde en zingt arm in arm met iemand wiens dialect je niet verstaat, en sluit af met friet stoof en een wazige blik naar de hemel, een echte spirituele ervaring. Paaspop draait om opstaan na drie dagen feesten en gewoon dóórgaan.

In dit deel gaven we onszelf de volgende beperking: verzamel zeven objecten die voor ons het dorpsgevoel uitstralen. Dingen die opvielen, iets vertelden, of gewoon typisch voelden voor die plek. Een kleine collectie vol betekenis, van alledaagse spullen tot onverwachte vondsten. Samen vertellen ze ook een stil, maar krachtig verhaal over het dorp.

(1)

(2)

(5)

(7)

(3)

(4)

(6)

(1) Bolsius kaars

Bolsius is een merk dat zelfs in België bekend is, vooral als je ooit een kerstdiner hebt gehad of een romantische avond wilde 'opfleuren'. Maar wat ik niet wist: is dat deze kaarsenproducent is begonnen in Schijndel, in 1870. Het bedrijf groeide uit van een kleine lokale kaarsenmakerij tot een internationale speler in de sfeerindustrie, met fabrieken in meerdere landen. Wat me aansprak aan deze kaars is dat het zo'n alledaags voorwerp is, maar met een diepgewortelde geschiedenis. De productie hiervan speelde ooit een belangrijke rol in het lokale arbeidsleven. Dit object toont hoe iets wat we vandaag vanzelfsprekend vinden, vroeger een heel ambacht was, verweven met religie, rituelen en werkgelegenheid. Voor mij staat deze kaars symbool voor hoe kleine dorpen mee de wereld vormgeven, vaak zonder dat we het weten.

Afmetingen: ± 20 cm hoog, 5 cm breed
Materiaal: paraffinewas, katoenen lont

(2) Kaaskoning kaas

Nederlanders en kaas, het klopt. En in Schijndel wordt die traditie levendig gehouden door De Kaaskoning, een winkel met een naam die weinig aan de verbeelding overlaat. Kaas is in Nederland meer dan voeding; het is geschiedenis. Van middeleeuwse marktverkoop tot wereldwijde export, kaas is een cultureel uithangbord. De kaas in deze tentoonstelling is een plat stuk pittig beleg kaas van 250 gram. Wat mij vooral opvalt is hoe vanzelfsprekend kaas hier is, waar wij er een speciaal bord voor dekken, lijkt het hier meer een alledaags basisproduct. Toch zit er achter dat gemak een lange traditie van boerenkaas, handelsroutes en kennis van rijping en productie.

Afmetingen: ± 10 x 7 x 4 cm
Materiaal: zuivelproduct, papieren verpakking

(3) De mooiSchijndel krant

Elke week rolt de Mooi Schijndel krant van de pers, gevuld met lokaal nieuws, sport, vereniging en aankondigingen van opkomende evenementen. Het is ook een typisch voorbeeld van lokaal nieuws: gemaakt door en voor Schijndelaars. In deze tijden is het ook bijzonder dat zo'n krant nog zo sterk leeft. Wat me hieraan opvalt is hoe nauw de gemeenschap ook verbonden is met deze krant. Elk artikel voelt ook persoonlijk. Je leest over voetbalclubs, basisscholen en gemeenteraadsvergaderingen alsof het familie is. De krant fungeert als een spiegel van het dorp, en als document van wat mensen écht bezighoudt. Ik nam een exemplaar mee als souvenir, maar het werd ook een soort venster van Schijndel. Niet sensationeel, niet groots, maar juist daardoor zo herkenbaar en warm, zoals Schijndel ook is.

Afmetingen: ± 30 x 40 cm (opengevouwen)
Materiaal: gerecycled papier

(4) Paaspopbandje

Paaspop is een festival dat jaarlijks rond Pasen wordt georganiseerd in Schijndel. Wat was begonnen als een klein muziekevenement is uitgegroeid tot een van de grootste muziek festivals van Nederland, met vele podia, lichtshows en internationale artiesten. De sfeer is uitbundig, de line-up indrukwekkend, en de modder... onvermijdelijk. Ik verzamel de stoffen polsbandjes als herinnering aan de edities die ik bezocht. Ze zijn kleurrijk, stevig, en doen denken aan de chaos en de energie van het festival. Wat ik er vooral zo sterk aan vind, is dat het bewijst dat Schijndel niet alleen terugkijkt, maar ook vooruitgaat. Hier wordt niet alleen herdacht, hier wordt ook gefeest. Voor mij is Paaspop het bewijs dat een dorp zich kan blijven vernieuwen zonder zijn ziel te verliezen.

Afmetingen per bandje: ± 15 cm lang, 1 cm breed
Materiaal: geweven polyester met kunststof sluiting

(5) Meel van de molen

Een van de twee molens in Schijndel, ook wel de Pegstukkenmolen genoemd, bezochten wij op een dag dat de vrijwilligers daar hem daadwerkelijk lieten draaien. We mochten zelfs even binnen een kijkje nemen. Een van de vrijwilligers vertelde ons dat de molen ooit is opgericht door Belgische broers. Als Belg vond ik dat dus ook erg grappig, omdat ik altijd dacht dat molens typisch Nederlands waren. Binnen zagen we hoe de molen er van binnen uitziet en hoe hij precies werkt. Het was een leerzaam en interessant bezoek. Als aandenken kocht ik een zak tarwemeel die daar ter plaatse gemalen was, heel Nederlands, maar tegelijk ook verrassend dichtbij mijn eigen cultuur.

Afmetingen: ±30 cm hoog, 35 cm breed
Materiaal: karton, touw, tarwemeel

(6) Sokken

In de twintigste eeuw kende Schijndel verschillende textielbedrijven, waaronder een sokkenfabriek die jarenlang een vaste werkgever in de regio was. Hoewel de industrie is verdwenen, blijft de sok een erfstuk van die geschiedenis. Het is dus geen willekeurige sok die hier ligt, het verwijst naar een periode waarin Schijndel mee bewoog met de economische opmars van de Nederlandse maakindustrie. Wat ik zelf leuk vond, is hoe de sok ook vandaag nog een rol speelt in de lokale identiteit. Café De Sok, bijvoorbeeld, een knipoog naar dat verleden, alsof de Schijndelaar met enige zelfspot zijn geschiedenis kan vieren. De sok is saai, ja, maar tegelijk heel eigen. En eerlijk: als een café zichzelf durft te vernoemen naar een sok, dan verdient die sok een plek in het museum.

Afmetingen: ± 25 cm lang
Materiaal: katoen met elastaan

(7) Schorsbos sjaal

Tijdens carnaval verandert Schijndel van naam: het wordt Schorsbos. Die tijdelijke transformatie komt met vlaggen, liederen, evenementen, en sjaals. De groen-geel-witte sjaal is hét symbool van deze periode. Je ziet hem in cafés, op scholen en bij kinderen en volwassenen om hun nek hangen. Het lijkt ook meer te zijn dan een accessoire; het is een identiteit. Wat me als Belg verbaasde is hoe diep carnaval hier lijkt te leven. In Vlaanderen hebben we ook wel carnaval, maar dit voelt meer als iets veel persoonlijkers. Mensen spreken er maanden over, werken er naartoe, en iedereen doet mee. De sjaal wordt een soort vlag om je nek, een teken van verbondenheid én vrijheid. De kleuren, de naam “Schorsbos”, en de sfeer maken deze sjaal tot een cultureel icoon van het dorp en verdient daarop ook een plekje in het museum.

Afmetingen: ± 150 x 20 cm
Materiaal: acryl, borduurgaren

Nawoord van Kris

Toen we begonnen aan ons avontuur, was het nog niet echt duidelijk wat we wilden bereiken. Elkaars dorpen ontdekken? Ja. Integreren in de cultuur van het dorp uit het buurland? Ook ja. Maar wat de onderliggende betekenis precies zou zijn, dat bleef altijd een beetje de vraag.

Ondertussen voelen we die betekenis des te sterker. Het staat voor verbondenheid met je roots, maar ook voor openstaan voor en respect hebben voor een andere cultuur. Voor kunnen lachen om de verschillen in plaats van te haten wat we niet begrijpen. Voor het viëren van zowel de verschillen als de gelijkenissen tussen buurlanden, waar de cultuur nét even anders is.

Zelf vond ik Duffel vooral erg charmant. Het was niet groot, maar de natuur zorgde voor een ruimtelijk gevoel. Frietkotten waren er natuurlijk genoeg, en de gaten in de weg ook, al viel dat best mee. De mensen die we hebben ontmoet, waren misschien wat verlegen, maar allemaal ontzettend vriendelijk. Het was ongeveer wat ik had verwacht van een Vlaams dorp: een beetje rommelig hier en daar, en soms leek het wel alsof de tijd er een beetje had stilgestaan.

Schijndel daarentegen is een dorp dat niet stilstaat, maar voortdurend met de tijd meegaat. Iedere leke leek het er prima naar haar zin te hebben. Haar vooroordeel dat het 'New Kids'-achtig zou zijn, bleek ongegrond. Schijndel is eigenlijk een vrij net dorp, met aandacht voor kunst en oog voor detail, zoals bakstenen die precies gelijk moeten liggen en tuinen die strak gemaaid zijn, zonder een sprietje onkruid tussen de stoeptegels. Het is het tegenovergestelde van het idee dat het een marginaal dorp zou zijn.

Voor haar was het soms nog wel even wennen: als je bij iemand naar binnen kijkt, is de kans groot dat je een praatje moet maken, en het afslaan van koffie of thee kan dan inderdaad een gevaarlijke keuze zijn. Het vooroordeel over de 'over-socialiteit' klopt misschien toch wel een beetje, zeker in vergelijking met de inwoners van Duffel die wat terughoudender zijn.

Wat we geleerd hebben? Dat dorpen, hoe klein ook, uniek zijn. Je zou hier wel honderd boeken over kunnen schrijven en telkens weer nieuwe, interessante informatie ontdekken over verschillende plekken. Wereldberoemde uitvindingen hoeven niet altijd uit grote steden te komen. Dorpen zijn niet slechts wat lijnen op een kaart met huizen en een kerk, maar verhalen, geschiedenis, en een soort mengelmoe van normen, waarden en tradities.

